

Relatoria

Centre Cívic Trinitat Vella (la Trinitat Vella)
Dimarts, 26 de març de 2019
De 9:30 a 14h

[barcelona.cat/acciocomunitaria/energies_comunitaries]

TW - @ComunitariesBCN

FB - @energiescomunitaries

Dades de participació

Persones assistents: 55

L'activitat es va dur a terme al Centre Cívic de Trinitat Vella i tenia com a objectiu debatre sobre el paper dels equipaments de proximitat. Les persones participants eren principalment professionals o estudiants.

Presentació

Com a introducció per marcar la primera part, es va fer una petita presentació per part de l'equip d'acció comunitària sobre les eines per fer dels equipaments de proximitat motors d'acció comunitària. Els tres eixos principals eren:

- < Escolta: plural, diversa, proactiva, que doni resposta a les necessitats...
- < Accessibilitat: acollir la diversitat, ús per part d'entitats i serveis, pluralitat d'oferta...
- < Metodologia comunitària: autoorganització, autonomia, presa de decisions...

Desenvolupament de la sessió

A partir d'aquest punt, es va començar una dinàmica en cinc taules diferents de debat corresponents a les diferents eines presentades.

<Taula 1. Dimensió pluralitat / diversitat.

Qui hi falta? Hi som totes? En la composició del grup hi ha poca diversitat cultural i paritat entre homes i dones. Es comenten diversos punts:

- < Complexitat en satisfer les necessitats que tenen els diferents grups dins un territori.
- < Manca de recursos per part dels professionals a l'hora de conèixer aquestes necessitats.
- < Necessitat de coordinació entre els agents comunitaris del territori, tant a nivell de diagnòstic com relacional.
- < Crítica en l'avaluació dels programes (qualitatiu VS quantitatiu).
- < Limitacions horàries.
- < Dificultat en arribar a grups no coneguts.
- < Necessitat de revisió i desconstrucció de les persones tècniques que treballen als equipaments.
- < Fronteres difuses entre allò públic i privat.
- < Debat obert sobre el paper de la religió.
- < Debaten si la cultura ens enriqueix com a suma de diversitats aïllades o com a creadora de noves cultures.

Pel que fa a bones pràctiques surten:

- < Participació diversa en l'organització i programació dels equipaments (jornades, festes majors coorganitzades...).
- < Oportunitat de l'espai públic.
- < Esport com a vehicle cohesionador, especialment en joves.
- < Setmanes interculturals, xarxa antirumors...

Quant a reptes de millora es proposa:

- < La persona tècnica com a acompanyant de processos, no com a assistent.
- < Diversitat entre les tècniques.
- < Repensar relacions de poder.

<Taula 2. Dimensió ús per part d'entitats, grups i serveis.

L'equipament ha de ser un espai dinàmic obert, un espai per trobar-se, per relacionar-se, per participar, un espai per a formar-se i per a construir. En aquesta taula es parla principalment d'experiències en primera persona. Són les següents:

- < Centre juvenil Guinardó: hi ha espais oberts als que qualsevol jove pot accedir sense necessitat de reservar. Espai acollidor, tant físicament com per part de les dinamitzadores.
  - < Casal de barri de la Vinya: limitacions en l'espai físic, moltes vegades fan activitats al carrer. És seu d'algunes entitats del barri. Vist com un espai informal. Treballen molt en xarxa amb la taula de dones de la Marina (on hi ha entitats, veïnes, centres cívics, ateneu, casal del barri) i fan activitats puntuals, projectes comunitaris.
  - < Casal de Barri de Prosperitat: també tenen limitacions físiques i és vist com un espai més informal. Més facilitat d'accés que en els centres cívics. Se'n pot fer ús sense reserva i col·lectius no organitzats.
  - < Es comenta que a Bon Pastor els equipaments estan més oberts a la ciutadania que no en la resta d'equipaments d'altres barris del districte.
  - < Vila-Urania: gestionat per una empresa i una plataforma d'entitats. Hi ha una comissió de gestió, una d'activitats i una científica.
- Finalment, es debaten altres temàtiques com:
- < Importància de la comunicació visual (tipologia de cartells, missatges i contingut...).
  - < El repte està en la participació de la gent no organitzada.
  - < Els horaris dificulten l'accés d'alguns col·lectius.
  - < L'equipament ha de generar proximitat.
  - < L'espai públic permet que s'aproximin persones que de una altra manera no s'aproximarien, tot i que requereix una preparació prèvia, més temps i més recursos.
  - < Autogestió és igual a més proximitat, major transparència. Equipament públic igual a ús privat.

<Taula 3. Dimensió inclusió de persones diverses.

Els equipaments de proximitat han de permetre a la gent ser protagonista: existir socialment, culturalment, políticament,... Com?

Es comenta el següent:

- <Un dels objectius base del projectes comunitaris hauria de ser procurar la diversitat.
- <No tots els equipaments poden integrar tota la població, ni han d'estar predestinats això per la variable d'interessos que hi ha (per a gent gran, joves, etc.). En tot cas, l'important és mantenir la xarxa. Generar espais de decisions compartides.
- <Ha d'haver-hi proactivitat per part dels equipaments: qui no està venint i com arribar-hi?
- <Com a limitacions, sovint ser vistos com a Administració crea separació. Els horaris poden ser també motiu d'allunyament.
- <Cal fugir del paternalisme: "Donar l'oportunitat de donar".
- <És imprescindible que hi hagin espais de diàleg per proposar.
- <En ocasions, existeixen dificultats burocràtiques per a la participació. Cal crear espais que facilitin l'accés a totes les persones.
- <Determinants de participació: sentir-se vinculat, la lògica assembleària, aconseguir treure a les persones de la queixa perquè es mobilitzin...
- <Treballar el tema de les relacions, per contribuir en la cohesió, com a propi objecte d'estudi.
- <L'altre aspecte clau és la comunicació: la difusió, els canals que utilitzem, el missatge, etc.
- <D'altres elements són: el respecte, generar grups motor, fer un públic el més heterogeni possible per desestigmatitzar, prevenció a les escoles, no programar en funció de l'edat o plantejar activitats sense posar a qui va dirigit.

Com a bones pràctiques es parla de:

- <Can Batlló, Espai de veïnes Via Trajana, Casal La Pera (comissió de programació).
- <Patis escoles obertes, Biblioteques vivents (on en primera persona s'expliquen històries de vida).
- <Els Serveis Socials a Girona estan dintre dels equipaments de proximitat.
- <Cardedeu, experiència menjadors escolars compartits amb gent gran.
- <Activitats compartides, com per exemple el cas de la campanya de neteja de la Trinitat Vella. Festes Majors de barri.
- <Parròquia de Premià que ha posat dintre un espai familiar. Han aconseguit que vingui molta més gent.
- <La Verneda es va fer enquesta a Eix comercial per veure si es volien relacionar amb entitats i amb quina.
- <Disseny del Casal de Barri l'Harmonia.

<Taula 4. Dimensió de presa de decisions.

Com incorporar associacions, entitats i ciutadania en la presa de decisions?

Passen dos grups: el primer format per un home i tres dones i el segon per dos homes i tres dones. Entre elles, es troben tècniques d'equipaments de la Franja Besòs i també estudiants de màster. Es comenten diverses qüestions:

- <Necessitat de proximitat amb la ciutadania per què participi en la presa de decisions.
- <Com a limitació, es comenta el possible desgast per part de la ciutadania.
- <Importància dels espais informals, vistos també com part del procés de presa de decisió.
- <Cal sempre tenir en compte les característiques i necessitats de la població amb la qual es treballa.
- <Contemplar diversos nivells de participació.
- <Factors que interfereixen en l'entramat són: el fet de cobrar o no cobrar, les expectatives per part de tots els actors, temes de legalitat i burocràcia, l'estructura institucional, els rols de poder, el moviment social previ del territori...
- <S'utilitza la comparació entre Can Batlló, Can Vies... com a exemples de grans projectes d'autogestió, però que no tenen sentit transportats a altres territoris.
- <El desgast que es comentava anteriorment sorgeix d'atorgar tasques i responsabilitats a qui, per diferents motius, no vol o pot assumir.
- <Important escoltar fins on vol arribar la ciutadania.
- <Es critica un excés d'interès en el tema per part de l'administració, basat en interessos polítics globals més que en la pràctica del dia a dia.

<Taula 5. Dimensió resposta.

Les activitats han de respondre a les demandes, necessitats, interessos,... de l'entorn. Aquest grup, bastant nombrós, va reflexionar sobre el següent:

- <Cal establir treball conjunt i visió estratègica amb els diferents amb diferents agent del territori. No es tracta d'unificar equipaments, sinó de crear xarxa entre ells.
- <Fer ús d'equipaments del territori per a conèixer-ne les necessitats: CSMA-CSMIJ, centres escolars, associacions i col·lectius.
- <El centre ha de tenir (1) un punt informatiu on poder-se dirigir d'entrada, (2) espais de trobada (ús d'ordinadors, sofàs, xerrades informals...) i (3) sistema per recollir l'opinió de les participants (qüestionaris, preguntar directament...).
- <Amb aquelles entitats i col·lectius que utilitzen l'espai es creu important crear un espai de trobada de centre per tal de traçar noves sinergies.
- <Per donar resposta hem de poder ser centres accessibles i flexibles.
- <Tenir en compte connexions de necessitats que es puguin donar resposta de forma col·lectiva o individual, però en conjunt amb algú altre. També en ser capaces d'anar a buscar on es creu que hi ha necessitats.

La taula acaba amb un debat sobre oportunitats, límits i amenaces que sorgeixen del treball de proximitat:

- <Els grups/entitats que es creen a vegades queden tancats i és difícil que s'obrin de nou per tal de crear sinergies amb altres grups/entitats. Com a treballadores fins a quin punt podem obligar de forma immediata? És necessari generar el procés per reforçar l'obertura.
- <Treballar amb centres d'educació a vegades és complicat per la seva realitat, sobretot en funció del barri que siguin.
- <Molts centres de proximitat no tenen flexibilitat ni horària, ni de programació ni per cessió de claus.
- <Els diferents equips/treballadores no arribem a donar abasta a tota la realitat.
- <Els barris estan en canvis constant i la població també.
- <Alguns centres de proximitat tenen programació tancada amb 6 mesos vista i no poden donar resposta de forma immediata d'espais, sinó s'ha de fer amb projecció i això talla algunes ales de vinculació territorial.

Debat públic

La segona part va començar després d'un petit pisolabis. El debat, en un sol grup, va estar moderat per la Tona Calvo i la taula de ponències estava formada per:

- <Amadeu Mora - Ajuntament de Girona
- <Marcel·lí Puig - Centre Toni i Guida. Nou Barris
- <Arantza Mariskal Balerdi - Ubik, biblioteca de creació de Tabakalera, Donostia
- <Noemí Rocabert - Escola Mestre Morera. Nou Barris

També es van convidar altres experiències interessants, com a fila 0:

- <Isaac Arriaza - Sinèrgics Coworking Baró de Viver
- <Abraham Prat - Casal de Barri Besòs
- <Youssef Sultan - Centre Cívic Trinitat Vella
- <Marc López - Centre Cívic Bon Pastor
- <Emma Armengod - Biblioteca Trinitat Vella
- <Aleix Porta - Sala Polivalent de Montbau
- <María Andino - Centre Cívic i Espai de Gent Gran Baró de Viver

Les preguntes que centren el debat són: Com podem fer dels equipaments de proximitat motors d'acció comunitària? Quin és el paper dels equipaments en la lluita exclusió social?

<Per començar, ens expliquen que Ubik - Tabakalera és una biblioteca de creació. Està ubicada a Donostia i és una antiga fàbrica de tabacs, un edifici enorme que va adquirir l'administració per crear un centre cultural de creació dedicat sobretot a l'art contemporani. I van decidir que dins

d'aquest centre hi hagués una biblioteca. Van tenir la possibilitat de definir la biblioteca des de zero. Els va semblar un gran repte, els professionals el primer que van fer és parar i pensar cap on volien anar. La base va ser definir l'ADN d'aquesta biblioteca. A partir d'aquí han pogut treballar el projecte i el van avaluant. Van decidir que constantment havien d'anar avaluant i qüestionant el projecte.

Tenien clar que havia de ser una biblioteca pública que havia de ser per a totes les persones. També per aquelles persones que vivien al carrer. Una biblioteca que es pogués co-crear, amb software lliure... Van definir el tema de la inclusió social com a tema transversal. Això no és fàcil, però és fantàstic.

Són un equip multidisciplinar, no totes les persones que hi treballen són bibliotecàries. Plantegen la biblioteca com un espai còmode, per a tothom.

<Des del Centre Toni i Guida es comenta que el primer compromís que com a treballador d'un equipament tenim és que es treballi per refer esclotxes socials, esclotxes veïnals. L'equipament ha de ser un espai de trobada, on les persones es trobin, es relacionin i interactuïn i a partir d'aquí que passi el que hagi de passar. La nostra missió no és gestionar sinó facilitar la interrelació. El primer que hem de fer és trencar barreres.

Què ens trobem en el centre Toni i Guida, ens trobem que moltes vegades la gent estem poc humanitzats. A partir d'aquí hem de fer pedagogia, re-humanitzar a les persones.

<A continuació, L'Escola Mestre Morera ubicada a Ciutat Meridiana comenta que a l'inici d'arribar al centre, els mestres teníem una mirada molt paternalista. En un entorn de moltes necessitats, és difícil quan els infants venen tan rebotats ser capaç de veure les potencialitats. Es tracta de saber que són persones. Entendre que ells i elles tenen les mateixes capacitats que tenen els altres. Des de la imaginació, i des del sentiment de justícia es volia fer un lloc on els nens i nenes poguessin imaginar-se el seu futur. Obrir les portes de l'escola, sortir de l'escola. D'aquí la necessitat de crear xarxa. Van anar trobant entitats i persones, Apropa't i IGOP que han donat moltes oportunitats de tastar vida i regenerar la vida de l'escola.

Ens trobem la mirada paternalista, la llei d'inclusió que és una llei sense recursos sense reconèixer el preu de la cohesió. També ens trobem amb la violència relacional. Posem molta energia en aixecar l'expectativa dels infants, fa uns anys que estan millorant els nivells educatius. Metodològicament treballen des de l'aprenentatge i servei i IAP. Les expectatives han d'anar paral·leles a què aquests infants tinguin un lloc en el món.

<Des de l'Ajuntament de Girona es parla que hem d'identificar les dimensions de les desigualtats que puguem abordar. El mapa de relacions va molt vinculat a l'exclusió. L'abordatge de situacions d'exclusió s'ha centrat fa molt temps en un abordatge individual i paternalista. Les persones tenen la necessitat d'ajudar també, que tinguin un reconeixement que puguin sentir-se ajudant. La cultura i la participació com a instruments ens poden donar moltes oportunitats per fer un canvi relacional.

<Ubik - Tabakalera sigui un equipament gran o petit es considera important sortir del barri. La clau és treballar des d'allò local. Establir diàleg amb el barri (comerciants, escoles...) És un projecte de proximitat per crear amb el barri. Sortir de l'equipament més enllà de l'edifici, sortir i relacionar-te és un instrument perquè vinguin també cap a tu.

<Toni i Guida Com se surt de l'equipament? Quins reptes ens suposen? Ens ha preocupat sempre obrir les portes per tal que la gent pugui entrar i sortir. Ens relacionem amb altres professionals, en altres treballadors, altres projectes, entitats que treballen en el barri perquè entenguin que el Toni i Guida pot suposar un benefici per a ells. Costa més que la gent surti de l'equipament, fer entendre que el projecte que hi ha dins de l'equipament surti fora, participi d'activitats del barri, en les taules i espais de treball hi solen participar els tècnics. No acaben de veure que fer en aquests espais. Ens diuen "jo que he de fer a la taula d'inserció laboral". Per això cal fer pedagogia. Cal trencar la lògica de serveis per lògica projectes. La programació cada cop ocupa menys espais i en canvi tenen més pes els projectes. Això ha anat molt bé per enxarxar-nos amb el barri.

<L'Escola Mestre Morera comenta que s'ha enxarxat a través de l'aprenentatge i servei: banc de sang, els projectes amb IGOP etc. Són petites pràctiques que fa que els alumnes tinguin l'experiència de participar. També fan sortides al teatre...Aquestes accions amplien l'horitzó als infants.

<Ubik - Tabakalera comenta que abans d'obrir la biblioteca es van relacionar amb diverses institucions i col·lectius. Els animaven a fer-se seu el projecte, la biblioteca. Després d'un any de relacionar-nos i convidar al col·lectiu de persones que vivien al carrer, aquestes persones van decidir que volien posar en marxa un blog, per a tenir veu pròpia. Es va posar en marxa un taller només per aquest col·lectiu per a construir el blog. Finalment van crear el bloc i durant un any el van estar alimentant. El que hem de fer és preguntar, dialogar, parlar sobre què farem conjuntament. Un dels reptes és canviar la relació d'ajuda i oferta, això és un esforç però cal fer-ho. La gent té coses a dir, vol fer coses.

Quan una persona arriba a un Taulell sempre se'ls explica que se'ls ofereix, pocs cops es pregunta què volen fer.

<Des de l'Escola Mestre Morera es comenta que a mesura que enforteixen els elements culturals, puja les ganes, la motivació dels alumnes i el món es fa gran.

<S'obre el torn de la **fila zero**>

<Des del Centre Cívic de Trinitat Vella es fa la reflexió que les barreres estan presents des d'un inici, quan entra algú per la porta que ve a buscar alguna cosa en concret. Com fem un pas més, i fem entendre a la persona que entra per la porta que la barrera no existeix? A la Trinitat vella passa que la gent que entra li costa molt sortir. Es pregunta fins a quin punt és bo mantenir una persona que genera i segueix generant però que no permet l'entrada d'altres persones noves. Cal fer fora a algú perquè altra gent vulgui fer altres coses?

<La directora de la Biblioteca de Trinitat Vella explica que la biblioteca aterra al barri després d'una gran necessitat i demanda per part del territori. En l'inici l'equip que comença a treballar-hi es troba que el que cal és sortir de l'equipament. És una de les biblioteques que té menys préstec però aquest no és el fet important. Es van trobar que havien de treballar per perfils. Van introduir la figura de l'educadora social i va ajudar molt. Explica que a Medellín és extraordinari el que s'està fent, s'ubiquen biblioteques en zones de conflicte, és espectacular. Famílies que a fora tenen conflictes a dins juguen junts. Els nens que juguen junts amb els anys tindran un bon record.

<Sinèrgics és un espai de cotreball municipal impulsat pel districte de Sant Andreu. Es va posar en marxa el Setembre del 2016 a partir d'una idea, i el desenvolupament d'aquesta idea no s'assembla gens a la idea inicial. Estan ubicats a Baró de Viver, en un local en desús. En fan ús ciutadans/es que estan a Sinèrgics en condició d'emprenedors/es. És un espai de cotreball, que funciona diferent que altres espais de cotreball de la ciutat. Han practicat ser un equipament de fàcil accés, qui s'hi allotja s'ha de comprometre a un retorn social. Es vol impactar de forma positiva en el barri. És un centre de cotreball no obert per tothom però en constant relació amb el barri.

<María ens parla del Centre Cívic de Baró de Viver, on comparteix espai físic el Casal de gent gran. El fet de compartir espai facilita la connexió amb aquests dos equipaments.

Ens parla de la diversitat de professionals que treballen en el barri, es parla des de l'emotivitat "a Baró s'hi ha d'anar", la proximitat hi està molt present. Els espais són dels veïns/es.

<Abraham del Casal de Barri del Besòs ens comenta que s'estan fent molts canvis com a professionals, potser estem humanitzant el lloc on estem treballant (ex. biblioteques sense taules, espais sense programació...) És un aprenentatge contínuament, replantejant-nos coses...Canviar el perfil del professional que tenia la veritat absoluta, no sempre tenim la raó, estem aprenentatge contínuament...Parlem de la humanització també dels professionals.

<Des del Centre Cívic Bon Pastor es parla de com generar a partir del conflicte per la lluita d'espais per part de les entitats del barri? Com generar oportunitats i projectes conjunts. És difícil crear a partir del conflicte.

<Des de la Sala Polivalent de Montbau, parlen de les dificultats en què es troben: Com es construeix comunitat si els projectes tenen una vida de 3 anys? (condicions residencials dels projectes i els equips). Les relacions vénen molt marcades per les xarxes socials, l'equipament no és el primer instrument per socialitzar. Com equipament competeix amb les xarxes socials, amb la play station.

<S'obre el torn de la **preguntes del públic**>

<Com es finança la **Ubik - Tabakalera** i quin és el seu model de gestió?

36.000 m2 conflueixen amb altres equipaments, cafeteria, hotel, lloguer d'espais... aquests espais participen pagant lloguer en finançament. La Biblioteca té un pressupost per donar els serveis i activitats de 80.000 euros a l'any. Es considera que el pressupost és correcte. En aquest pressupost s'inclou tot el que necessiten per oferir els serveis i projectes. Part de l'equip és personal laboral interinatge i dues subcontractacions. És gestionat per un Patronat format pel Govern, Diputació i Ajuntament. Com equip intenten ser molt estrictes en com es gestionen els diners.

<Com es treballa en la **Ubik - Tabakalera** la implicació de les persones que normalment no estan en els equipaments, com les persones que estan al carrer. Com es treballa l'apoderament? Quines dificultats s'han trobat?

Quan van iniciar el projecte tenien clar que era un equipament per a totes les persones. Pel que fa als professionals es va haver d'unificar el llenguatge, vocabulari, que és allò públic (per a tothom). S'ha de fer molta pedagogia. Contínuament s'ha de gestionar el conflicte. És una biblioteca on hi ha soroll perquè és un equipament que serveix per trobar-se, relacionar-se. Si alguna persona no se sent còmode té altres biblioteques properes on anar. En el moment que la gent es sent còmode en l'espai, a partir d'aquí es dona el diàleg. La clau és el respecte. I estar atent a coses que puguin sorgir. El carnet només el necessites si t'emportes alguna cosa de préstec, si no no has d'identificar-te.

<Des del **Toni i Guida** es comenta que les barreres no s'han de negar, és ser-ne conscients, veure com les podem superar. El gran tema és la gent que vol entrar i no pot entrar perquè hi ha altra gent que fa temps que fa ús de l'equipament. Com equipament van superar aquest tema, establint connexions amb altres equipaments i espais del barri. A més se'ls dona suport en la burocràcia que han d'omplir per accedir a altres equipaments. Els professionals hem de fer l'exercici d'humilitat, no hem de voler tenir més poder que aquell que la gent ens atorga. El Toni i Guida no és un equipament és un projecte. "Jo quan m'abraço amb una persona em vénen sensacions diferents que quan ho faig pell en pell, la manera és tornar a retrobar-nos pell amb pell". Hem de treballar perquè la gent senti el projecte seu.

Un factor clau per a les desigualtats, és que no ens barregem prou. Els equipaments de proximitat poden ajudar a la interacció entre col·lectius, persones. A nivell professional és important plantejar-se treballar les relacions socials.

<Com a professionals s'apunten a totes les propostes que els fan, ens comenten des de les **biblioteques**. Tenen la sort de participar en projectes del barri, de la ciutat....que ens tinguin en compte. També surten a altres institucions per convèncer que la biblioteca és de tothom. Que tothom senti que aquell espai és de tothom. La biblioteca també es pot desplaçar si les persones no ho fan.

<Des dels **professionals que treballen en l'equipament**. quines capacitats, habilitats, destreses ens demana aquest canvi de paradigma als professionals? Com es fa? Com puc créixer com a professional? Hi ha la sensació que s'està polititzant la feina dels tècnics i això es veu en positiu. Educar la mirada és una vocació política.